

KOMISJON V. NÕUKOGU

EUROOPA KOHTU OTSUS (täiskogu)

29. juuni 2004 *

Kohtuasjas C-110/02,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: F. Santaolalla Gadea, D. Triantafyllou ja V. Di Bucci, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: J. Carbery ja F. Florindo Gijón,

kostja,

keda toetavad

Portugali Vabariik, esindajad: L. Fernandes ja I. Palma, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

Prantsuse Vabariik, esindajad: G. de Bergues ja F. Million,

menetlusse astujad,

mille esemeks on nõukogu 21. jaanuari 2002. aasta otsuse 2002/114/EÜ, millega lubatakse Portugali Vabariigil anda abi 1994. ja 1998. aasta meetmete kaudu abi saanud Portugali seakasvatajatele (EÜT L 43, lk 18), tühistamine,

EUROOPA KOHUS (täiskogu),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, C. Gulmann, J.-P. Puissochet ja J. N. Cunha Rodrigues, kohtunikud A. La Pergola ja R. Schintgen, F. Macken ja N. Colneric, S. von Bahr ja K. Lenaerts (ettekandja),

kohtujurist: F. G. Jacobs,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades ettekandja-kohtuniku ettekannet,

olles 11. detsembri 2003. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Ühenduste Komisjon esitas EÜ artikli 230 alusel hagiavalduse, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 25. märtsil 2002, nõukogu 21. jaanuari 2002. aasta otsuse 2002/114/EÜ, millega lubatakse Portugali Vabariigil anda abi 1994. ja 1998. aasta meetmete kaudu abi saanud Portugali seakasvatajatele (EÜT L 43, lk 18, edaspidi „vaidlustatud otsus“), tühistamiseks.
- 2 Euroopa Kohtu presidendi 16. ja 19. septembri 2002. aasta määrustega anti Portugali Vabariigile ja Prantsuse Vabariigile luba astuda menetlusse nõukogu taotluste toetamiseks, kuid Prantsuse Vabariigil on õigus esitada oma märkused alles suulise menetluse käigus.

Õiguslik raamistik

3 EÜ artikli 88 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud:

„2. Kui komisjon leiab pärast asjassepuutuvatelt isikutelt selgituste küsimist, et riigi poolt või riigi ressursidest antav abi ei sobi ühisturuga kokku artikli 87 järgi või et sellist abi kasutatakse valel eesmärgil, siis otsustab komisjon, et asjassepuutuv riik peab säärase abi lõpetama või muutma seda komisjoni määratud tähtaja jooksul.

Kui asjassepuutuv riik ei täida ettenähtud tähtaja jooksul komisjoni otsust, võib komisjon või mõni teine huvitatud riik erandina artiklite 226 ja 227 sätetest anda asja otse Euroopa Kohtusse.

Liikmesriigi avalduse põhjal võib nõukogu ühehäälselt otsustada, et abi, mida see riik annab või kavatses anda, tuleb erandina artikli 87 sätetest või artiklis 89 sätestatud eeskirjadest pidada ühisturuga kokkusobivaks, kui sellist otsust õigustavad erandlikud asjaolud. Kui komisjon on kõnesoleva abi küsimuses juba algatanud käesoleva lõike esimeses lõigus ettenähtud menetluse, siis tõsiasi, et asjassepuutuv riik on esitanud nõukogule avalduse, peatab nimetatud menetluse selle ajani, kuni nõukogu on oma seisukoha teatavaks teinud.

Kui nõukogu ei ole kolme kuu jooksul alates nimetatud avalduse esitamisest oma seisukohta teatanud, teeb asja kohta oma otsuse komisjon.

3. Komisjoni informeeritakse kõikidest plaanidest abi määramise või muutmise kohta piisavalt aegsasti, et ta võiks avaldada oma arvamust. Kui komisjon arvab, et mõni neist plaanidest ei sobi ühisturuga kokku artikli 87 järgi, algatab ta viivitamata lõikes 2 ettenähtud menetluse. Asjassepuutuv liikmesriik ei tohi rakendada kavatsatud meetmeid enne, kui nimetatud menetluse järgi on tehtud lõplik otsus.”

Vaidlustatud otsus ja selle taust

- 4 24. mai 1994. aasta dekreetseadusega nr 146/94 (*Diário da República* I, seeria A, nr 120, 24.5.1994, edaspidi „1994. aasta dekreetseadus”) võttis Portugali valitsus vastu abikava, millega ühelt poolt loodi krediidiliin intensiivse loomakasvatusega tegelevate ettevõtete võlakoorma vähendamiseks ja teiselt poolt krediidiliin seakasvatuse toetamiseks. Komisjoni kõnesolevast abikavast ei teavitatud.
- 5 Komisjon võttis 25. novembril 1999 EÜ artikli 88 lõike 2 esimese lõigu alusel vastu otsuse 2000/200/EÜ abikava kohta, mida Portugal rakendas intensiivse loomakasvatusega tegelevate ettevõtete võlakoorma vähendamiseks ja seakasvatussektori toetamiseks (EÜT 2000, L 66, lk 20). Nimetatud otsuse artikli 1 lõike 1 kohaselt tunnistatakse intensiivse loomakasvatusega tegelevate ettevõtete võlakoorma vähendamine ühisturuga kokkusobimatuks juhul, kui krediidiliini toetusekvivalent ületab koos saadud investeerimistoetustega 35% muudes kui vähemsoodsates põllumajanduspiirkondades. Kõnealuse sätte teises lõikes tunnistatakse seakasvatuse toetamise krediidiliin ühisturuga kokkusobimatuks. Nimetatud otsuse artikli 3 alusel nõutakse abisaajatelt tagasi seni ebaseaduslikult väljamakstud toetused koos summadele lisanduvate intressidega.

- 6 Lisaks kehtestas Portugali Vabariik 4. jaanuari 1999. aasta dekreetseadusega nr 4/99 (*Diário da República* I, seeria A, nr 2, 4.1.1999, edaspidi „1999. aasta dekreetseadus”) moratooriumi, millega pikendati ühe aasta võrra tagasimaksmise tähtaegu kindlaksmääratud tsüklina teatud laenude puhul, mille saajateks olid seakasvatusektoris tootmise, loomade nuumamise ja tapmisega tegelevad ettevõtted, ning samuti pikendati nende ettevõtete lühiajalist rahastamist intressitoetuste abil. Ehkki komisjoni teavitati nendest meetmetest, rakendati meetmeid enne, kui komisjon nende kohta arvamust jõudis avaldada.

- 7 Need toetused tunnistati ühisturuga vastuolus olevaks ja komisjoni 4. oktoobri 2000. aasta otsusega 2001/86/EÜ Portugali poolt seakasvatusektoris rakendatud abikava kohta (EÜT 2001, L 29, lk 49) anti korraldus toetuste tagastamiseks.

- 8 Portugali valitsus palus 23. novembril 2001 Euroopa Liidu Nõukogul EÜ artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu alusel võtta vastu „otsus, millega lubatakse anda abi Portugali seakasvatajatele, kes on kohustatud tagastama 1994. ja 1998. aastal saadud toetused ning tunnistatakse selline abi ühisturuga kokkusobivaks”.

- 9 Nõukogu rahuldab esitatud avalduse ja võttis vastu vaidlustatud otsuse, mille artiklis 1 sätestatakse järgmist:

„Portugali valitsuse poolt Portugali seakasvatusektorile osutatud erakorraline abi, mille kaudu toetati komisjoni 25. novembri 1999. aasta ja 4. oktoobri 2000. aasta otsustega hõlmatud abisaajaid kogusummaga kuni 16,3 miljonit eurot, mis vastab abisaajate poolt nimetatud otsuste alusel tagasimakstavatele summadele, peetakse ühisturuga kokkusobivaks.”

10 Olles selgitanud erandlikke asjaolusid ja Portugali seakasvatusektori erijooni, mille tõttu oli Portugali valitsus sunnitud vastu võtma 1994. ja 1999. aastal dekreetseadused, täpsustatakse vaidlustatud otsuse põhjenduste punktis 9, et kõnesolevate dekreetseaduste alusel osutatud abi andmine „[...] kaubanduse struktuuri seisukohalt ei avaldanud suurt mõju ühendusesisesele kaubavahetusele ning seetõttu ei moonutanud mingil viisil konkurentsi.”

11 Vaidlustatud otsuse põhjenduste punktides 12–14 sätestatakse:

„(12) Komisjon asus oma 25. novembri 1999. aasta ja 4. oktoobri 2000. aasta otsustes seisukohale, et kõnealused meetmed on ühisturuga kokkusobimatud. Nende otsuste kohaselt algatasid Portugali ametiasutused menetluse makstud toetuste tagastamiseks.

(13) Saadud abi tagasimaksmine ohustab paljude abisaajate majanduslikku elujõulisust ja sellel võivad teatud piirkondades olla äärmiselt kahjulikud sotsiaalsed tagajärjed, sest 50% seakarjast on koondatud alla 5%-le territooriumist.

(14) Seega esinevad erandlikud asjaolud, mis erandkorras ja üksnes vajalikus ulatuses esilekerkinud tasakaalustamatuse kõrvaldamiseks lubavad pidada sellist abi käesolevas otsuses määratletud tingimustel ühisturuga kokkusobivaks.”

Hagi

- 12 Komisjon esitab oma hagi toetamiseks viis väidet, tuues vastavalt esile nõukogu pädevuse puudumise, võimu ja menetluse kuritarvitamise, EÜ asutamislepingu ja mitmesuguste üldpõhimõtete rikkumise, ilmse kaalutusvea ning vaidlustatud otsuse põhjenduse puudumise.

Esimene väide

Poolte argumendid

- 13 Komisjoni esimene väide on, et nõukogul puudus pädevus vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks. Selles suhtes jaguneb komisjoni arutus kahte ossa.
- 14 Esiteks väidab komisjon, et vaidlustatud otsusel on samad tagajärjed kui need, mis tuleneksid otsuste 2000/200 ja 2001/86 tühistamisest, millega komisjon tunnistas ühisturuga kokkusobimatuks 1994. ja 1999. aasta dekreetmääruste alusel makstud toetused ning andis korralduse nende tagasimaksmiseks.
- 15 Lubades asjaomastele Portugali loomakasvatajatele toetuse maksmist summas, mis on võrdväärne komisjoni eespool nimetatud otsuste alusel tagasimakstavate summadega, võib vaidlustatud otsus lõpetada viimati mainitud otsuste kehtivuse.

Seega võib ta takistada komisjoni poolt sobimatuks peetud toetuste tegelikku kaotamist ning EÜ artikli 88 lõike 2 esimese lõigu nõuete kohaselt *status quo* taastamist turu konkurentsimoonutuste eest kaitsmiseks.

- 16 Komisjoni seisukoha järgi lubab vaidlustatud otsus uuesti esialgseid toetusi, mis hiljuti selle institutsiooni poolt sobimatuks tunnistati.
- 17 Teiseks väidab komisjon, et EÜ artiklis 88 sätestatu kohaselt on ainuõiguslikult talle asutamislepinguga pandud riigiabi kontrolli- ja haldamisülesanded. Seda seletatakse asjaoluga, et ainult liikmesriikidest täielikult sõltumatu organ saab objektiivselt ja sõltumatult kontrollida liikmesriikide poolt vastuvõetud abimeetmeid ning tagada, et konkurentsi ei kahjustata meetmega, mis on vastuolus ühishuveidga.
- 18 Nõukogule EÜ artikli 88 lõike 2 alusel antud pädevus on erand üldnormist. See nähtub nii kõnesoleva sätte kolmandast lõigust, milles viidatakse „erandlikele asjaoludele”, kui ka neljandast lõigust, mis näeb ette tähtaja, mille jooksul liikmesriigi taotlus peatab komisjonis algatatud menetluse ning mille möödumisel saab komisjon tagasi õiguse otsustada, st teha lõpliku otsuse asjaomaste toetuste suhtes. Kui nõukogu otsus oleks igal juhul komisjoni otsuse suhtes ülimuslik, oleks mõttetu nõukogule sellise otsustusõiguse andmine, mis teatud piiratud aja jooksul prevaleerib komisjoni otsustusõiguse üle.
- 19 Komisjoni seisukohast järeldub, et nõukogul ei ole volitusi võtta vastu otsust EÜ artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu alusel, kui abi on komisjoni otsusega ühisturuga

kokkusobimatuks tunnistatud. Niisugusel juhul ei ole nõukogu ka pädev sellise otsuse tagajärgi nullistama, lubades anda toetusi, mille eesmärk on hüvitada ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi saajatele tagasimaksed, mida nad peavad kõnesoleva otsuse järgi tegema.

- 20 Esiteks väidab nõukogu, et komisjoni järeldus tugineb üksnes eeldusele, et vaidlustatud otsus tühistas otsused 2000/200 ja 2001/86. Kuid vaidlustatud otsus ei muuda mainitud otsustest tulenevaid tagasimaksmise kohustusi küsitavaks, sest just nende kohustuste täieliku täitmise kontekstis ja sellest tulenevaid majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi arvesse võttes lubas nõukogu Portugali Vabariigi poolt kavandatud uue abi andmist.
- 21 Uue abi andmise hindamine sõltub tõepoolest formaalsetest ja objektiivsetest kaalutlustest. Vaidlustatud otsusega lubatud abi sisaldab muudest siseriiklikest õigusnormidest kui 1994. ja 1999. aasta dekreetseadustest tulenevaid uusi makseid, mis vastavad teistsugustele abikõlblikkuse ja maksmise tingimustele kui need, mida kohaldatakse dekreetseaduste alusel antavale abile.
- 22 Nõukogu leiab, et vaidlustatud otsusega abi andmise lubamise asjaolu kujutab endast uut abi, mis tuleneb ka nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1), artiklist 1, kus see on sätestatud kui „mis tahes abikava või individuaalne abi, sealhulgas olemasoleva abi muudatused”. Seetõttu tähendaks „olemasoleva abi” mõiste, et kõnealune abi on juba heaks kiidetud, mis antud juhul just ei ole kohaldatav vaidlustatud otsusest tulenevale abile.

- 23 Määruse nr 659/1999 artikli 11 lõike 2 kolmandas lõigus sätestatakse veel võimalus anda liikmesriigile luba maksta seoses ebaseaduslikult antud abi tagastamisega asjaomasele ettevõttele päästmisabi, mis samuti kinnitab võimalust võtta vastu erinevaid otsuseid seoses samadele ettevõtjatele riigiabi järjestikuse andmisega. Sama võib leida ka ühenduse kohtupraktikast, mis selgelt möönab, et komisjon võib seada ühisturuga kokkusobivaks tunnistatud uue abi väljamaksmise tingimuseks ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud varasema abi tagasimaksmise (Esimese Astme Kohtu 13. septembri 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-244/93 ja T-486/93: TWD v. komisjon, EKL 1995, lk II-2265; Euroopa Kohtu 15. mai 1997. aasta otsus kohtuasjas C-355/95 P: TWD v. komisjon, EKL 1997, lk I-2549).
- 24 Lõpuks väidab nõukogu, et ei komisjoni otsused, mis tunnistavad abi ühisturuga kokkusobimatuks, ega muu tekst ei too sellise abi saajate kahjuks kaasa keeldu saada muud abi lähemas või kaugemas tulevikus. Iga järgneva abi eraldi läbivaatamise põhimõtet tuleb arvestada kõikides olukordades (23. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-441/97 P: Wirtschaftsvereinigung Stahl jt v. komisjon, EKL 2000, lk I-10293, punkt 55). Kui vaidlustatud otsust ei oleks tehtud, siis selle otsusega lubatud abi, millest Portugali Vabariik oli pealegi komisjonile teatanud, oleks pidanud läbi vaatama kõnesolev institutsioon ja see oleks tähendanud otsuse tegemist selle institutsiooni poolt.
- 25 Teiseks on nõukogu EÜ artikli 88 lõike 2 osas arvamusel, et nimetatud sätte neljandas lõigus sätestatud kolmekuuline tähtaeg on ette nähtud vaid peatamiseks. Sellest järeldub, et nõukogu on hoolimata tähtaja lõppemisest jätkuvalt vaba lubama asjaomast abi.
- 26 Sellisel viisil tekkida võiva vastuolu kohta komisjoni varasema, ühisturuga kokkusobimatust käsitleva otsuse ja nõukogu hilisema, abi heakskiitmist käsitleva otsuse vahel väidab nõukogu, et vastuolus olevate normide esinemise korral kohaldatakse sätetevahelise hierarhia puudumisel põhimõtet, et hilisem norm omab ülimuslikkust varasema normi ees.

- 27 Portugali Vabariik üldiselt jagab nõukogu seisukohti. Vaidlustatud otsuse alusel antud abi puhul on tegemist uue abiga, mis erineb 1994. ja 1999. aasta dekreetseadustest tulenevast abist, ning sellest anti komisjonile teada. Nimetatud liikmesriik lisab, et EÜ artikli 88 lõike 2 kolmandast lõigust tulenevat asjaolu, et nõukogule on antud õigus otsustada mitte ainult abi üle, mida liikmesriik „annab”, vaid ka abi üle, mida liikmesriik „kavatseb anda”, kinnitab nõukogu volitusi lubada abi andmist ka juhul, kui komisjon on selle kohta juba oma arvamuse andnud. Sama artikli lõikest 3 nähtub, et igasuguse abi andmisega peab kaasnema eelnev komisjonipoolne läbivaatamine, nii et abi ei saa anda ilma komisjoni sellekohase heakskiitva otsuseta.

Euroopa Kohtu hinnang

- 28 Komisjoni hagi toetuseks esitatud esimese väite üle otsustamiseks tuleb kõigepealt kindlaks teha, kas komisjoni arvamuse kohaselt tuleb EÜ artikli 88 lõiget 2 tõlgendada nii, et pärast komisjoni poolt vastuvõetud otsusega riigiabi ühisturuga kokkusobimatuse tuvastamist ei ole nõukogu enam selle sätte kolmanda lõigu alusel pädev otsustama, et nimetatud abi tuleb pidada ühisturuga kokkusobivaks.
- 29 Selles suhtes tuleb esmalt meenutada, et EÜ artiklis 88 reguleeritud komisjonipoolne riigiabi pidev läbivaatamine ja kontrollimine tähendab seda, et abi võimalik ühisturuga kokkusobimatuks tunnistamine toimub Esimese Astme Kohtu ja Euroopa Kohtu kontrolli alla kuuluva menetluse käigus, mille rakendamine on komisjoni ülesanne. EÜ artiklite 87 ja 88 alusel on komisjonile antud ka keskne roll abi võimaliku kokkusobimatuse tuvastamisel (vt eelkõige 21. novembri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-354/90: *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon*, EKL 1991, lk I-5505, punktid 9 ja 14).

- 30 Tuleb ka märkida, et EÜ artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu sõnastusest nähtub, et see sätte on kohaldatav erandjuhul (12. oktoobri 1978. aasta otsus kohtuasjas 156/77: komisjon v. Belgia, EKL 1978, lk 1881, punkt 16). Nimetatud sätte kohaselt võib nõukogu „liikmesriigi avalduse põhjal” ühehäälselt otsustada, et abi, mida see riik annab või kavatses anda, tuleb „erandina artikli 87 sätetest või artiklis 89 sätestatud eeskirjadest” pidada ühisturuga kokkusobivaks, kui sellist otsust õigustavad „erandlikud asjaolud”.
- 31 Sellest tuleneb, et nõukogule EÜ artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu alusel antud pädevus, nii nagu õigesti väidab ka komisjon, on selgelt erandliku iseloomuga.
- 32 Selles kontekstis tuleb tõdeda, et eespool nimetatud EÜ artikli 88 lõike 2 kolmandas ja neljandas lõigus sätestatud täpsustused, mille kohaselt ühelt poolt nõukogu poole pöördumine peatab kolmeks kuuks komisjoni juures toimuva läbivaatuse ning teiselt poolt, kui nõukogu ei ole selle tähtaja jooksul oma otsust langetanud, teeb otsuse komisjon, näitavad seda, et mainitud tähtaja möödumisel ei ole nõukogu enam pädev tegema asjaomase abi suhtes otsust nimetatud kolmanda lõigu alusel. Niimoodi on välistatud otsuste vastuvõtmine, mille resolutiivosad on omavahel vastuolus.
- 33 Selline nõukogu pädevusele ajalise piiri seadmine, kui komisjon on juba algatanud EÜ artikli 88 lõike 2 esimeses lõigus sätestatud menetluse, kuid pole veel võtnud vastu otsust abi ühisturuga kokkusobimatuks tunnistamise kohta, ning asjaolu, et kõnesoleva sätte neljandas lõigus sätestatud kolmekuulise tähtaja möödumisel on ainult komisjon pädev tegema otsust asjaomase abi suhtes, osutavad samuti sellele, et kui asjaomane liikmesriik ei ole EÜ artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu alusel

esitanud nõukogule avaldust enne seda, kui komisjon tunnistab abi ühisturuga kokkusobimatuks ja lõpetab sellega sama sätte esimeses lõigus sätestatud menetluse, ei ole nõukogul enam õigust kasutada talle kolmanda lõiguga antud erandlikku pädevust, et tunnistada abi ühisturuga kokkusobivaks.

- 34 Viimati mainitud asjaolu kohta võib märkida, et 29. veebruari 1996. aasta kohtuotsuse (komisjon *v.* nõukogu, kohtuasi C-122/94, EKL 1996, lk I-881) aluseks olnud vaidluses ei järgnenud vaidlustatud nõukogu otsus komisjoni otsusele abi ühisturuga kokkusobimatuks tunnistamise kohta, sest komisjon piirdus selles asjas EÜ artikli 88 lõike 3 alusel arvamuse avaldamisega, et asjaomane abi andmise plaan ei sobinud kokku ühisturuga ning algatas kõnealuse sätte lõike 2 esimeses lõigus sätestatud menetluse.
- 35 Veel võib märkida, et käesoleva otsuse punktides 32 ja 33 tulenev tõlgendus, mille kohaselt saab ära hoida sama riigiabi kohta käivad komisjoni ja nõukogu järjestikused vastandlikud otsused, aitab komisjoni õigesti esitatud väite kohaselt kaasa õiguskindlusele. Eelkõige on oluline meenutada, et haldusotsuse lõplikkus, mille ta saab mõistlike kaebetähtaegade möödumisel või õiguskaitsevahendite ammendumisega, aitab kaasa õiguskindlusele (13. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas C-453/00: Kühne & Heitz, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, punkt 24).
- 36 Mis puutub Portugali valitsuse väitesse, et EÜ artikkel 88 lõike 2 kolmas lõik lubab ka nõukogul otsustada „antava” abi suhtes, kuigi sama artikli lõikest 3 tuleneb, et igasugusest abi „andmisest” tuleb eelnevalt komisjonile teatada, nii et nõukogu on pädev otsustama abi suhtes, mille kohta komisjon on juba otsuse teinud, tuleb märkida, et mõisted on omavahel vastuolus. Ei saa üheselt väita, et abi, mida riik

„annab” EÜ artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu mõttes, oleks selline abi, mille komisjon peab eelnevalt EÜ artikli 87 sätete kohaselt ühisturuga kokkusobivaks tunnistama, ning et nõukogul on nimetatud sätetest erandit tehes volitused niisugune abi hiljem ühisturuga kokkusobivaks tunnistada.

37 Teiseks peab kohus kontrollima, kas asjaolu, et nõukogu ei ole pädev otsustama ühisturuga kokkusobivuse üle abi suhtes, mille kohta on komisjon juba lõpliku otsuse teinud, tähendab, nagu väidab komisjon, et nõukogu ei ole pädev otsustama ka abimeetme üle, mille eesmärk on eraldada varem komisjoni otsusega ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud ebaseadusliku abi saajatele rahasumma, et hüvitada tagasimakseid, mida nad peavad nimetatud otsuse kohaselt tegema.

38 Selles suhtes tuleb esmalt märkida, et vastupidiselt nõukogu väidetele ei saa Euroopa Kohtu lahenditest järeldada, et sellise abi korral on ühenduse institutsioonid täielikult vabad otsustama, võtmata nõuetekohaselt arvesse komisjoni varasemat otsust asjaomastele isikutele esialgu antud abi ühisturuga kokkusobimatuse kohta.

39 Euroopa Kohus on vastupidi leidnud, et kui komisjon vaatab läbi riigiabi ühisturuga kokkusobivust, peab see institutsioon võtma arvesse kõiki asjakohaseid tegureid, sealhulgas vajadusel ka varasemas otsuses hinnangu saanud asjaolusid ning kohustusi, mida see otsus liikmesriigile võib panna (vt eelkõige Euroopa Kohtu 3. oktoobri 1991. aasta otsust kohtuasjas C-261/89: Itaalia v. komisjon, EKL 1991, lk I-4437, punkt 20, ning eespool viidatud kohtuotsus TWD v. komisjon, punkt 26). Eelkõige on Euroopa Kohus järeldanud, et kui komisjonile ei ole teatatud ühtegi uut asjaolu, mis võimaldaks tal hinnata, kas kõnealuse abi suhtes võib asutamislepingu alusel erandi teha, võib ta oma otsuses lähtuda varasemas otsuses antud hinnangust ja varasema otsusega seatud tingimuse täitmata jätmisest (eespool viidatud kohtuotsus Itaalia v. komisjon, punkt 23).

- 40 Samuti on Euroopa Kohus leidnud, et üleminekukava, mis säilitab tagajärjed, mis olid riigiabikaval, millest ei teatatud komisjonile ja mis tunnistati komisjoni otsusega ühenduse õigusega kokkusobimatuks — ilma et komisjon oleks nõudnud asjaomaste toetuste tagastamist —, tuleb võimaluse korral tõlgendada viisil, mis tagab selle kokkusobivuse nimetatud otsusega, st nii, et üleminekukava ei luba uue riigiabi andmist pärast seda, kui komisjoni eespool nimetatud otsusega ebaseaduslikuks tunnistatud abikava on tühistatud (24. juuli 2003. aasta määrus kohtuasjas C-297/01: Sicilcassa jt, EKL 2003, lk I-7849, punkt 44).
- 41 Järgnevalt on oluline meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ebaseaduslikult antud riigiabi tagasinõudmise teel kõrvaldamine loogiline järelem sellise abi ebaseaduslikkuse tuvastamisele (vt eelkõige Euroopa Kohtu 21. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas C-142/87: Belgia v. komisjon, nn „Tubemeuse” kohtuasi, EKL 1990, lk I-959, punkt 66, ning 7. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas C-310/99: Itaalia v. komisjon, EKL 2002, lk I-2289, punkt 98).
- 42 Liikmesriigi kohustusega lõpetada komisjoni poolt ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi andmine püütakse taastada varasem olukord ja see tulemus saavutatakse juhul, kui abisaajad tagastavad kõnealused toetused koos võimalike lisanduvate intressidega. Selline tagastamine võtab viimastelt eelise, mille nad on oma konkurentide ees turul saavutanud, ning taastatakse abi andmisele eelnenud olukord (vt eelkõige Euroopa Kohtu 4. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas C-350/93: komisjon v. Itaalia, EKL 1995, lk I-699, punktid 21 ja 22, ning eespool viidatud 7. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas Itaalia v. komisjon, punktid 98 ja 99).
- 43 Kui sellistel asjaoludel möönda, et liikmesriik võib anda varem komisjoni otsusega ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud ebaseadusliku abi saajatele uut abi ebaseadusliku abi suuruses summas, mis püüab neutraliseerida komisjoni otsusega abisaajatele kohustuslikuks tehtud tagasimaksmisest tulenevaid tagajärgi, ohustab see ilmselgelt EÜ artiklite 87 ja 88 alusel vastuvõetud komisjoni otsuste mõjusust (vt

analoogia põhjal Euroopa Kohtu 20. septembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-5/89: komisjon v. Saksamaa, EKL 1990, lk I-3437, punkt 17, ning eespool viidatud 7. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas Itaalia v. komisjon, punkt 104).

- 44 Lõpuks tuleb veel märkida, et käesoleva otsuse punktides 33 ja 35 tulenevalt siis, kui komisjon on võtnud vastu otsuse abi ühisturuga kokkusobimatuks tunnistamise kohta, ei või nõukogu takistada sellise otsuse mõjusust sellega, et tunnistab ise abi EÜ artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu alusel ühisturuga kokkusobivaks.
- 45 Sellest tuleneb, et nõukogu ei või sellise otsuse mõjusust takistada, tunnistades nimetatud sätte alusel ühisturuga kokkusobivaks abi, mille eesmärk on hüvitada komisjoni otsusega ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud ebaseaduslikku abi saanute tagasimaksud, mida viimased on komisjoni otsuse alusel kohustatud tegema.
- 46 Tuleb veel märkida, et sellistel asjaoludel teisena saadud abi on lahutamatult seotud selle abiga, mille komisjon varem oma otsusega ühisturuga kokkusobimatuks tunnistas, nii et tundub kunstlik üritada neid kahte abi EÜ artikli 88 lõiget 2 silmas pidades eristada.
- 47 Eelnenud arutlusest tuleneb, et EÜ artikli 88 lõike 2 kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et nõukogu ei või selle sätte alusel kehtiva korra kohaselt tunnistada ühisturuga kokkusobivaks abi, millega määratakse komisjoni varasema otsusega ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi saanutele summad nimetatud otsuse alusel kohustuslike tagasimaksede hüvitamiseks.

- 48 Käesolevas kohtuasjas ei ole vaidlust selles, et Portugali valitsus ei ole esitanud nõukogule EÜ artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu kohaselt avaldust 1994. ja 1999. aasta dekreetseaduste alusel määratud abi ühisturuga kokkusobivaks tunnistamise kohta. Samuti ei ole vaidlust selles, et kõnesolevad toetused on ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud ning otsustega 2000/200 ja 2001/86 nõuti nende tagasimaksmist.
- 49 Mis puutub vaidlustatud otsusesse, siis tuleb nentida, et nii otsuse pealkirjast kui ka artiklist 1 tuleneb see, et ühisturuga kokkusobivaks tunnistatud abil oli erieesmärk määrata otsustega 2000/200 ja 2001/86 eelnevalt ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi saanutele summad, mis võimaldaksid neil maksta tagasi nimetatud kahe otsuse alusel maksmisele kuuluvad summad.
- 50 Käesoleva otsuse punktist 47 tuleneb, et nõukogul ei ole kehtiva korra kohaselt lubatud võtta vastu niisugust otsust nagu vaidlustatud otsus.
- 51 Siit järeldub, et komisjoni esimene hagi toetuseks esitatud väide, mis käsitleb nõukogu pädevuse puudumist vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks, on põhjendatud, järelikult tuleb otsus tühistada.

Teine, kolmas, neljas ja viies väide

- 52 Kuna komisjoni esimese väitega on nõustunud ja vaidlustatud otsus tuleb selles osas tühistada, puudub vajadus vaadata läbi teisi komisjoni hagi toetuseks esitatud väiteid.

Kohtukulud

- 53 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja nõukogu on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista nõukogult. Kodukorra artikli 69 lõike 4 esimese lõigu kohaselt kannavad Portugali Vabariik ja Prantsuse Vabariik ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (täiskogu)

otsustab:

1. Tühistada nõukogu 21. jaanuari 2002. aasta otsus 2002/114/EÜ, millega lubatakse Portugali Vabariigil anda abi 1994. ja 1998. aasta meetmete kaudu abi saanud Portugali seakasvatajatele.

2. **Mõista kohtukulud välja nõukogult.**

3. **Jätta Portugali Vabariigi ja Prantsuse Vabariigi kohtukulud nende endi kanda.**

Skouris	Jann	Timmermans
Rosas	Gulmann	Puissochet
Cunha Rodrigues	La Pergola	Schintgen
Macken	Colneric	von Bahr
	Lenaerts	

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 29. juunil 2004 Luxembourgis.

Kohtusekretär

R. Grass

President

V. Skouris